

Pressiteade

Luxembourg, 20. märts 2018

Audiitorite sõnul iseloomustavad ELi avaliku ja erasektori partnerluse projekte arvukad puudused ja vähene kasu

Euroopa Kontrollikoja uue aruande kohaselt ei ole ELi kaasrahastatud avaliku ja erasektori partnerluse (EAP) projektid taristu rajamiseks majanduslikult tasuvaks alternatiiviks.

Auditeeritud EAP-projekte iseloomustasid arvukad puudused ja vähene kasu, mis tähendas 1,5 miljardi euro suuruses summas ebatõhusaid ja ebatulemuslikke kulutusi. Lisaks vähendasid kulutõhusust ja läbipaistvust eelkõige ebaselge poliitika ja strateegia, ebapiisav analüüs, AEP-projektide bilansiväline kirjendamine ning tasakaalustamatult jaotatud riskid.

Ajavahemikus 2000–2014 toetas EL 84 AEP-projekti kokku 5,6 miljardi euroga ning projektide kogumaht oli 29,2 miljardit eurot. Audiitorid hindasid ELi kaasrahastatud 12 maanteetranspordi- ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia valdkonna (IKT) AEP-projekti Prantsusmaal, Kreekas, Iirimaa ja Hispaanias; valitud projektide kogumaksumus oli 9,6 miljardit eurot, millest ELi toetus moodustas 2,2 miljardit eurot. Kokkuvõttes leidsid audiitorid, et AEP-projektid võimaldasid liikmesriikide ametiasutustel korraldada suuri taristuhankeid vaid ühe menetluse raames, kuid suurendasid samas ebapiisava konkurentsi riski ja seega nõrgestasid hankija läbirääkimispositsiooni.

Lisaks esines enamiku auditeeritud AEP-projektide ehitusetapis märkimisväärset ebatõhusust – üheksast lõpetatud projektist seitsme puhul (kogumaksumusega 7,8 miljardit eurot) tähendas see valmimise venimist (kuni 52 kuud) ja märgatavalt suurenenud kulusid.

„Kreekas ja Hispaanias auditeeritud viie kiirtee lõpetamiseks vajati täiendavalt peaaegu 1,5 miljardit eurot avaliku sektori vahendeid, millest ligikaudu 30% (ehk 422 miljonit eurot) eraldas EL,“ ütles aruande eest vastutav kontrollikoja liige Oskar Herics. „Potentsiaalse majandusliku kasu saavutamist silmas pidades kasutati see raha ebatulemuslikult.“

Kreekas (kes saab ülekaalukalt suurima osa ELi toetusest – 59% ehk 3,3 miljardit eurot) suurenes kolme kontrollitud kiirtee kilomeetri maksumus kuni 69%, kuigi projektide ulatust vähendati samas kuni 55%. Raha ebatulemuslikku kasutamist põhjustasid peamiselt AEP-lepingute muutmise tõttu suurenenud kulud, avaliku sektori partneri poolt halvasti ette valmistatud projektid ja eelkõige asjaolu, et erasektori kontsessioonäridega sõlmiti lepingud enne asjaomaste küsimuste lahendamist.

Pressiteate eesmärk on edastada Euroopa Kontrollikoja eriaruande põhisõnumid.

Aruanne on tervikuna kättesaadav aadressil www.eca.europa.eu.

ECA Press

Mark Rogerson – kõnesisik

T: (+352) 4398 47063

M: (+352) 691 55 30 63

Damijan Fišer – pressiametnik

T: (+352) 4398 45410

M: (+352) 621 55 22 24

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu

@EUAuditors

eca.europa.eu

Kontrollikoda leidis, et eelnevad analüüsid põhinesid liiga optimistlikel prognoosidel. Seetõttu oli taristu tegelik kasutus prognoositust palju väiksem: nt IKT valdkonnas oli vahe 69% (Iirimaa) ja kiirteede puhul 35% (Hispaania). Suurema osa auditeeritud projektide puhul valiti AEP ilma alternatiivsete lahenduste eelneva võrdleva analüüsita ja seega puudusid tõendid, et see oli traditsioonilisest hankest kulutõhusam ja kaitses avaliku sektori huve.

Riskide jaotus avaliku ja erasektori partnerite vahel oli sageli ebakorrektnene, ebajärjepidev ja ebatõhus, ning erasektori partnereile riskikapitali eest pakutav kõrge tulusus (kuni 14%) ei vastanud alati tegelikule madalale riskile. Lisaks ei sobinud suurem osa kuuest auditeeritud IKT-projektist kokku lepingute pika kestusega, sest tehnoloogia muutus väga kiiresti.

Audiitorite sõnul kaasnevad AEP-projektide rahastamisega täiendavad nõuded ja ebakindlus. AEP-projektide kasuks otsustamisel oli oluliseks argumendiks võimalus kirjendada need bilansiväliselt. Hinnatud 12-st AEP-projektist, mille kogumaksumus oli 7,9 miljardit eurot, kirjendati viis algselt bilansiväliselt. See suurendab võimalike negatiivsete kõrvalmõjude ohtu.

Vaid vähestes ELi liikmesriikides on AEP-projektide edukaks rakendamiseks olemas piisav ja sobiv institutsiooniline ja õigusraamistik ning haldussuutlikkus. Külastatud liikmesriikides puudub AEP jaoks selge poliitika ja strateegia, mistõttu ei vasta olukord ELi eesmärgile rakendada rohkem ELi vahendeid kombineeritud projektide (sh AEP) kaudu.

Audiitorid esitavad nii komisjonile kui liikmesriikidele mitmeid soovitusi; eelkõige tuleks

- mitte edendada AEP intensiivsemat ja laiaulatuslikumat kasutamist enne, kui tuvastatud probleemid on lahendatud;
- leevendada viivitustest ja uutest läbirääkimistest tekkivat finantsmõju avaliku sektori partneri kantavatele AEP kuludele;
- analüüsida enne AEP kasuks otsustamist põhjalikult, milline oleks parim hankevariant;
- tagada piisav haldussuutlikkus ning koostada AEP jaoks selged põhimõtted ja strateegiad, mille alusel ELi toetatavaid AEP-projekte edukalt rakendada;
- täiustada ELi raamistikku, et suurendada AEP-projektide tulemuslikkust nii, et AEP kasuks otsustamine põhineks kulutõhususe argumentidel.

Toimetajatele

1990ndatest aastatest alates on ELis ellu viidud 1749 AEP-projekti kogusummas 336 miljardit eurot. Enamik neist on rakendatud transpordivaldkonnas, mis 2016. aastal moodustas kolmandiku kogu aasta investeeringutest, edestades tervishoidu ja haridust.

Kuigi komisjon on AEP kasutamist juba mitu aastat soodustanud, moodustab see suhteliselt väikse osa ELi vahenditest. Ajavahemikul 2000–2014 eraldas EL 5,6 miljardit eurot 84 AEP-projektile, mille kogumaksumus oli 29,2 miljardit eurot. Valitud liikmesriikide projektid moodustasid umbes 70% perioodil 2000–2014 ELi toetatud AEP-projektide maksumusest (20,4 miljardit eurot 29,2 miljardist) ning 71% ELi AEP-le eraldatud toetusest (4,0 miljardit eurot 5,6 miljardist).

AEP-projektidele eraldatav ELi rahastamine pärines peamiselt struktuuri ja ühtekuuluvusfondide toetustest (67 projekti 84-st). Lisaks toetas komisjon 17 AEP-projekti rahastamisvahendite kaudu, sageli koostöös Euroopa Investeeringuspangaga (EIP).

Alates aastast 2015 on AEP-projekte rahastatud ka EFSI raames, mis on komisjoni ja EIP ühine algatus. 2017. aasta juuni seisuga oli kokku 224-st heaks kiidetud projektist 18 märgitud AEPna.

Eriaruanne nr 9/2018: „Avaliku ja erasektori partnerlus ELis: palju puudusi ja vähe kasu“ on kättesaadav Euroopa Kontrollikoja veebisaidil eca.europa.eu ELi 23 keeles.